

INF1300 Introduksjon til databaser: SQL—Structured Query Language

En første introduksjon
Lysark til forelesning mandag 14. september 2009

UNIVERSITETET
I OSLO

Dagens tema

- ▶ SQLs definisjonsspråk
- ▶ SQLs spørrespråk
  - ▶ select-from-where
  - ▶ distinct
  - ▶ order by
- ▶ SQLs manipulasjonsspråk
- ▶ Indekser
- ▶ PostgreSQL

SQL—Structured Query Language

- ▶ **SQL—Structured Query Language**—er et deklarativt språk for spørringer mot relasjonsdatabaser
- ▶ SQL inneholder også konstruksjoner for å definere nye relasjonsdatabaser, for å legge inn og endre data i databasen, mm
- ▶ En referanse til PostgreSQL er <http://www.postgresql.org/docs/8.2/interactive/>

Hvordan uttale «SQL»?

- ▶ På norsk uttaler vi SQL bokstav for bokstav: «ess-ku-ell»
- ▶ På engelsk uttales SQL «'si:kwel»
Årsaken er historisk:
  - ▶ SQL ble utviklet av IBM, og prototypen het SEQUEL—et akronym for «Structured English QUery Language»
  - ▶ Da SEQUEL ble lansert som et produkt i 1976, ble navnet forkortet til SQL, men uttalen ble beholdt og har overlevd til nå

SQL-standarder

- ▶ Flere standarder:
  - ▶ ANSI SQL (1986)
  - ▶ SQL2 (SQL-92)
  - ▶ SQL3 (SQL:1999) = SQL2 + objekt-relasjonelle egenskaper mm
- ▶ Mange dialekter:
  - ▶ Hvert DBMS har sine særegenheter. Sjekk den aktuelle DBMSens dokumentasjon!
  - ▶ Alle oppfyller ANSI SQL, stort sett også SQL2
  - ▶ Noen deler av SQL er ikke veldefinert (selv ikke i ANSI SQL) og behandles derfor potensielt forskjellig i forskjellige DBMSer

SQLs bestanddeler

SQL består av en samling konstruksjoner som funksjonelt, men ikke syntaktisk, kan deles opp slik:

- ▶ **SDL: Storage Definition Language**
3-skjema-arkitekturens fysiske lag
- ▶ **DDL: Data Definition Language**
3-skjemaarkitekturens konseptuelle lag
- ▶ **VDL: View Definition Language**
3-skjemaarkitekturens presentasjonslag
- ▶ **DML: Data Manipulation Language**
innlegging, endring og sletting av data
- ▶ **DQL: Data Query Language**—spørrespråk
- ▶ **DCL: Data Control Language**—integritet og sikkerhet

SQLs DDL—Data Definition Language

- ▶ **create:** Opprette tabell
- ▶ **drop:** Fjerne tabell
- ▶ **alter table:** Endre tabell, *herunder:*
  - ▶ Legge til eller fjerne kolonner
  - ▶ Legge til, fjerne eller endre integritetsregler (constraints)

create

create table R

$(A_1 D_1 [S_1],$

...

$A_n D_n [S_n],$

[liste av skranke]

);

R er navnet på relasjonen

A_i er et attributt

D_j er et domene

S_k er en skranke

[ ] betyr at dette leddet er en valgfri del av setningen

create—eksempel

Ansatt(AId, Navn, Tittel, Fdato, Pnr, AnsDato)

- ▶ Vi ønsker ikke at to ansatte skal kunne ha samme AId
- ▶ To personer kan aldri ha samme fødselsnummer = Fdato + Pnr
- ▶ Dermed er både AId og (Fdato, Pnr) kandidatnøkler. Vi velger AId som primærnøkkel og markerer (Fdato, Pnr) som kandidatnøkkel.

```
create table Ansatt (  
AId          int primary key,  
Navn        varchar(40) not null,  
Tittel      varchar(15) not null,  
Fdato       char(6) not null,  
Pnr         char(5) not null,  
AnsDato     date,  
unique (Fdato, Pnr)  
);
```

Datatyper i PostgreSQL

<i>datatype</i>	<i>forklaring</i>
integer	heltall
real	flyttall
numeric(n,d)	n desimale sifre, d etter desimalpunktum
char(n)	tekst med fast lengde
varchar(n)	tekst med variabel lengde
boolean	boolsk verdi
date	dato
time	klokkeslett
timestamp	dato og klokkeslett
bit(n)	bitstreng med fast lengde
bit varying(n)	bitstreng med variabel lengde

Primærnøkler

- ▶ Kan deklarerer i **create table** sammen med primærnøkkelattributtet (bare hvis attributtet utgjør primærnøkkelen alene)

```
create table Ansatt (  
  AId          int primary key,  
  ... );
```

- ▶ Kan deklarerer separat i **create table** etter attributtdeklarasjonene

```
create table Ansatt (  
  AId          int,  
  ...  
  primary key (AId)  
  );
```

Primærnøkler, regler

- ▶ Maks én primærnøkkeldeklarasjon pr. relasjon
- ▶ Konsekvenser av deklarasjonen:
  - ▶ To tupler i relasjonen får ikke stemme overens i alle attributtene i primærnøkkelen. Forsøk på brudd ved **insert** eller **update** skal avvises av DBMSet
  - ▶ Attributtene i primærnøkkelen får ikke inneholde **null**
- ▶ Dette må sjekkes av systemet ved hver **insert** og hver **update**

Kandidatnøkler

- ▶ Kan deklarerer i **create table** *sammen med nøkkelattributtet* (bare hvis attributtet utgjør kandidatnøkkel alene)

```
create table Ansatt (  
...  
Fnr      char(11) not null unique,  
... );
```

- ▶ Kan deklarerer separat i **create table** *etter attributtdeklarasjonene*

```
create table Ansatt (  
...  
Fdato   char(6) not null,  
Pnr     char(5) not null,  
...  
unique (Fdato, Pnr)  
);
```

Kandidatnøkler, regler

- ▶ Flere kandidatnøkkeldeklarasjoner er tillatt pr. relasjon
- ▶ Konsekvenser av deklarasjonen:
  - ▶ To tupler i relasjonen får ikke stemme overens i alle attributtene i kandidatnøkkel
  - ▶ Kan brytes hvis ett eller flere av attributtene i kandidatnøkkel inneholder **null**
- ▶ Dette må sjekkes av systemet ved hver **insert** og hver **update**

Skranke

- ▶ Skranke på et attributt eller et tuppel i en relasjon:
create table R (... check ...);
  - ▶ Sjekkes ved **insert** og **update** av R
- ▶ Skranke på tvers av relasjoner:
create trigger T ...;
  - ▶ Triggere «vekket» når en hendelse (typisk insert, update, delete på en relasjon) skal til å inntreffe
  - ▶ Når triggerne «vekket», eksekveres en tilhørende metode

Skranke på ett attributt

- ▶ not null
  - ▶ **create table** Ansatt (... Fdato int **not null**, ..);
  - ▶ Konsekvenser:
    - ▶ Kan ikke sette inn tuppel med verdien null i attributtet
    - ▶ Kan ikke endre verdien til null senere
- ▶ check
  - ▶ **create table** Ansatt (
...
Tittel **varchar**(15)
check (Tittel='Selger' **or** Tittel='Direktør' **or** ...)
...);
  - ▶ Angir en betingelse på attributtet. Sjekkes ved hver endring av attributtets verdi

Fremmednøkler

- ▶ Deklarasjon av fremmednøkler:

```
create table Timeliste (  
Aid      int references Ansatt (Aid),  
..);
```

- ▶ Alternativt:

```
create table Timeliste (  
Aid      int,  
...  
foreign key (Aid) references Ansatt (Aid)  
..);
```

Fremmednøkler, regler

- ▶ Konsekvenser av deklarasjonen:
  - ▶ De refererte attributtene må være deklart **unique** eller **primary key**
  - ▶ Verdier ($\neq$ **null**) som opptrer i fremmednøkkelens refererende attributter *må* opptre i de refererte attributtene
- ▶ Dette må sjekkes av systemet både ved **insert**, **update** og **delete**

drop, alter

drop table R ;

alter table R add A_x D_y ;

alter table R drop A_x ;

- ▶ R er et relasjonsnavn
- ▶ A_x er et attributt
- ▶ D_y er et domene

SQLs DQL

```
select [distinct] ATTRIBUTTLISTE  
from NAVNELISTE  
[where WHERE-BETINGELSE]  
[group by GRUPPERINGSATTRIBUTTER  
[having HAVING-BETINGELSE ] ]  
[order by ATTRIBUTT [asc | desc]  
[, ATTRIBUTT [asc | desc] ] ... ];
```

[ ] betyr at dette leddet er en valgfri del av setningen

Select-setningens enkeltdeler

- ▶ **select**
Angir hvilke attributter som skal vises i svaret
- ▶ **distinct**
Fjerner flerforekomster (duplikater) av svartuplene
- ▶ **from**
Navn på de relasjonene spørringen refererer til
- ▶ **where**
Seleksjonsbetingelse (kan inneholde en eller flere join-betingelser)
- ▶ **group by, having**
Angir grupperingsattributter til bruk ved aggregering og betingelser på resultatet av grupperingen; disse kommer vi tilbake til i en senere forelesning
- ▶ **order by** Ordner tuplene i henhold til angitte kriterier

Select-setningen

Typisk utseende:

```
select [distinct]  $A_1, A_2, \dots, A_j$   
from  $R_1, R_2, \dots, R_k$   
where  $C$ ;
```

hvor

$R_1, R_2, \dots, R_k$ er relasjonsnavn

$A_1, \dots, A_j$ er attributter fra $R_1, R_2, \dots, R_k$

C er en betingelse

select—eksempel 1

Skjema

Prosjekt(PId, Pnavn, KId, Pleder, StartDato)

Ansatt(AId, Navn, Tittel, Fdato, Pnr, AnsDato)

Timeliste(AId, Dato, PId, Timer)

Kunde(KId, Knavn, Adresse)

Oppgave

Finn navn på de ansatte som er ansatt etter 2003. (Det kan være flere ansatte som har samme navn.)

Løsning

```
select distinct Navn
from Ansatt
where AnsDato > date '2003-12-31'
```


Merknader til *select*

- ▶ **select** (SQL) skiller ikke mellom store og små bokstaver, unntatt i tekststrenger
- ▶ **select** beregner *bager* (med unntak av noen av operatorene)

En *bag* er en *mengde* med tupler der samme tuppel kan forekomme flere ganger. (Like tupler fjernes eventuelt ved å bruke **distinct**.)

select—eksempel 2

Skjema

Prosjekt(PId, Pnavn, KId, Pleder, StartDato)

Ansatt(AId, Navn, Tittel, Fdato, Pnr, AnsDato)

Timeliste(AId, Dato, PId, Timer)

Kunde(KId, Knavn, Adresse)

Oppgave

Finn navn og startdato for alle prosjekter bestilt av kunden «Pust og pes AS». Sorter dem slik at det nyeste prosjektet kommer først.

Løsning

```
select  Pnavn, StartDato
from    Kunde K, Prosjekt P
where   Knavn = 'Pust_og_pes_AS' and K.KId = P.KId
order  by StartDato desc;
```

Seleksjons- og join-betingelser

La oss se nærmere på løsningen fra forrige lysark:

```
select  Pnavn, StartDato
from    Kunde K, Prosjekt P
where   Knavn = 'Pust_og_pes_AS' and K.KId = P.KId
order  by StartDato desc;
```

where-betingelsen består av to deler:

- ▶ Knavn = 'Pust og pes AS'
Dette leddet kalles en **seleksjonsbetingelse**
Det plukker ut forekomster i Kunde (her trolig bare en)
- ▶ K.KId = P.Kid
Dette leddet kalles en **join-betingelse**
Det kobler sammen forekomster fra Kunde med forekomster i Prosjekt forutsatt at verdiene i attributtene KId og Kid er like

Uttrykk i betingelser — 1

where-betingelsen er et boolsk uttrykk hvor atomene har en av følgende former:

- ▶ Verdisammenlikning: **P op Q**
  - ▶ P og Q må ha samme domene, minst en av dem må være et attributt, den andre kan være en konstant
  - ▶ **op** $\in \{=, <, >, <=, >=, <>, \text{like}\}$
(**like** er bare lov når Q er en konstant tekststreng)
- ▶ null-test: **P is null** eller **P is not null**
- ▶ Relasjonssammenlikning: **exists, in, all, any**
(Disse tar vi for oss i en senere forelesning)

Uttrykk i betingelser — 2

Spesialregler for sammenlikning av **strenger** :

- ▶ Leksikografisk ordning: $s < t$, $s > t$, $s \leq t$, $s \geq t$
- ▶ Sammenlikning: $s = t$, $s \langle \rangle t$
- ▶ Mønstergjennkjennning: s **like** p
 p er et mønster hvor
% matcher en vilkårlig sekvens (null eller flere tegn)
_ matcher ett vilkårlig tegn

Uttrykk i betingelser — 3

Datoer og tidspunkter:

- ▶ Dato: **date** 'yyyy-mm-dd'
- ▶ Tidspunkt: **time** 'hh:mm', **time** 'hh:mm:ss'
- ▶ Tidspunkt med finere gradering enn sekund: **time** 'hh:mm:ss.ccc'
- ▶ Tidspunkt før GMT: **time** 'hh:mm:ss+hh'
- ▶ Tidspunkt etter GMT: **time** 'hh:mm:ss-hh'
- ▶ Dato og tid: **timestamp** 'yyyy-mm-dd hh:mm:ss'

select—eksempel 3

Skjema

Prosjekt(PId, Pnavn, KId, Pleder, StartDato)

Ansatt(AId, Navn, Tittel, Fdato, Pnr, AnsDato)

Timeliste(AId, Dato, PId, Timer)

Kunde(KId, Knavn, Adresse)

Oppgave

Finn navn og tittel på alle som har arbeidet på prosjektet
«Vintersalg»

select—eksempel 3 fortsetter

Skjema

Prosjekt(PId, Pnavn, KId, Pleder, StartDato)

Ansatt(AId, Navn, Tittel, Fdato, Pnr, AnsDato)

Timeliste(AId, Dato, PId, Timer)

Kunde(KId, Knavn, Adresse)

Løsning

```
select distinct Navn, Tittel
from      Ansatt A, Timeliste T, Prosjekt P
where     Pnavn = 'Vintersalg' and
          P.PId = T.PId and T.AId = A.AId;
```

- ▶ Her består join-betingelsen av to ledd. Den binder sammen en forekomst fra hver av de tre tabellene Ansatt, Timeliste og Prosjekt
- ▶ At join-attributtene parvis har samme navn, er tilfeldig. Det holder at de har samme domene

select—navnekonflikter

- ▶ Kvalifiser attributter med relasjonsnavn: R.A
- ▶ Navngi relasjoner med aliaser:
...**from** R **as** S... (**as** kan sløyfes)
S blir en kopi av R med nytt relasjonsnavn
- ▶ Gi attributter nytt navn:
select A **as** B **from**...
A omnavnes til B i resultatrelasjonen

SQLs DML

- ▶ **insert:** Innsetting av nye data
- ▶ **update:** Endring av eksisterende data
- ▶ **delete:** Sletting av data

insert

insert into $R(A_1, A_2, \dots, A_k)$
values $(v_1, v_2, \dots, v_k)$;

insert into $R(A_1, A_2, \dots, A_k)$
select-setning;

- ▶ Attributtlisten kan sløyfes hvis den dekker samtlige attributter i R og følger attributtens default rekkefølge
- ▶ **NB**—optimaliseringer i DBMSet kan medføre at tuplene legges inn etterhvert som de beregnes i **select**-setningen. Dette kan ha sideeffekter på beregningen av **select**-setningen

update, delete

update R

set $A_1 = E_1, \dots, A_k = E_k$

[where C];

delete from R

[where C];

R er en relasjon, A_i er attributter (kolonnenavn) og E_j uttrykk. [ ] betyr at dette leddet er en valgfri del av setningen

SQLs SDL: indekser

create index X on $R(A_1, \dots, A_k)$;

drop index X ;

Valg av indekser må gjøres med omhu.

Indekser gjør at

- ▶ spørringer mot vedkommende attributt(er) går mye fortere
- ▶ innsetting, sletting og oppdatering blir mer komplisert

Implementasjon av indekser

- ▶ Implementasjon av indekser:
  - ▶ B+-trær
  - ▶ Hash
  - ▶ ...
- ▶ For mer informasjon, se INF2220—Algoritmer og datastrukturer

Indekser på kandidatnøkler

- ▶ DBMSer bygger vanligvis indekser automatisk på primærnøklerne
- ▶ For hver kandidatnøkkel må man vurdere spesielt om det bør deklarerer indeks på nøkkelen. Syntaks avhenger av DBMSet Noen SQL-implementasjoner tillater deklarasjon av kandidatnøkkel + indeks i en og samme setning:

```
create unique index FnrIndex  
on Ansatt (Fdato, Pnr);
```

- ▶ **I Postgres bygges automatisk en unique index på kandidatnøkler**
- ▶ Hvis det er opprettet indeks på en nøkkel, benyttes denne under sjekk av flerforekomster. Ellers: Må i verste fall søke gjennom hele relasjonen

PostgreSQL

- ▶ For å aksessere filmdatabasen: Fra Linux-promptet (...>), gi kommandoen
> psql -h kurspg -U <brukernavn> -d fdb
og du blir bedt om å oppgi PostgreSQL-passordet ditt.
kurspg er vertsmaskinen, <brukernavn> er ditt PostgreSQL-brukernavn, og fdb er navnet på filmdatabasen
- ▶ Dersom du vil lage egne tabeller, skriver du ditt eget brukernavn i stedet for fdb
- ▶ For å kjøre en kommandofil, skriv \i <filnavn>
- ▶ For å avslutte, skriv \q
- ▶ Les forøvrig dokumentet om filmdatabasen og postgres som er tilgjengelig via lenke fra kursets semesterside.